

De Wereldhandel in tropisch hout

Als voorbereiding op haar halfjaarlijkse vergadering afgelopen mei in Yaoundé heeft de International Tropical Timber Organization (ITTO) aan het begin van dit jaar aan alle lidstaten een enquête gestuurd om een beeld te krijgen van de wereldhandel in tropisch hout in 1990. De resultaten zijn in Yaoundé gepubliceerd. Hieruit blijkt dat van al het tropisch hout dat wordt gekapt slechts 4% de consumentenlanden als bestemming heeft, waarbij Azië veruit de belangrijkste consument is. Opvallend is dat Thailand zich in korte tijd heeft ontwikkeld tot de grootste importeur van gezaagd tropisch hout in de wereld! Dit Bos en Hout Bericht geeft een overzicht van de belangrijkste resultaten van de ITTO-enquête.

Sinds haar oprichting zet de ITTO zich in om de beschikbaarheid van informatie over de handel in tropisch hout te bevorderen. Al enkele jaren vraagt de ITTO om deze reden al haar leden een "marketstatement" op te stellen die dan tijdens

4% van al het gekapte tropische hout wordt geëxporteerd naar consumentenlanden

de halfjaarlijkse vergadering in mei onder alle leden verspreid werd. Ook bevordert de ITTO de beschikbaarheid van marktinformatie door extern marktonderzoek te laten uitvoeren.

Omdat het opstellen van "marketstatements" als te vrijblijvend werd ervaren, heeft de ITTO het roer omgegooid door aan alle lidstaten een enquête-formulier te sturen.

De enquête-resultaten geven geen compleet beeld van de totale wereldhandel in tropisch hout. Dit komt omdat niet alle producenten- en consumentenlanden lid zijn van de ITTO maar ook omdat niet ieder lid heeft gereageerd.

De verzamelde gegevens geven echter wel een goed beeld van de wereldhandel in tropisch hout omdat het ruim 90% ervan in kaart brengt. Uit gegevens van de FAO blijkt namelijk dat gemiddeld over de periode 1988-1990 de totale jaarlijkse kap van tropisch zaag- en fineerhout *) ongeveer 141 mln m³ bedroeg terwijl uit de ITTO-enquête blijkt dat de ITTO-leden daarvan jaarlijks 131 mln m³ voor hun rekening nemen. In dit Bos en Hout Bericht zijn de cijfers van de ITTO niet naar wereldschaal omgerekend maar gebruikt zoals ze door de ITTO voor het jaar 1990 zijn verstrekt (tenzij anders vermeld).

Productie van tropisch rondhout

Tabel 1 laat zien dat gemiddeld in de periode 1988-1990 in totaal ongeveer 1300 mln m³ tropisch hout is gekapt. Daarvan ging 11% (141 mln m³) naar de zaag- en fineerindustrie, zowel nationaal als internationaal. De overige 89% (1159 mln m³) werd voor andere doeleinden gekapt, zoals brandhout. Overigens mag hieruit niet worden geconcludeerd dat de commerciële houtoogst „dus” verantwoordelijk is voor 11% van de verdwijning van het tropisch regenwoud!

Tabel 1 De gemiddelde jaarlijkse kap van hout in tropisch bossen naar bestemming in de periode 1988-1990 (Bron: FAO)

	x mln m ³	%
Totale kap	1300	100
w.v. zaag- en fineerhout ¹⁾	141	11
overig	1159	89

¹⁾ Zowel ten behoeve van de industrie in de producentenlanden als in de consumentenlanden

*) Met "tropisch zaag- en fineerhout" wordt dat deel van de oogst van tropisch hout bedoeld dat als bestemming de zaag- en fineerindustrie heeft en dus niet voor bijvoorbeeld brandhout door de plaatselijke bevolking wordt gebruikt.

Tabel 2 De produktie van tropisch zaag- en fineerhout in 1990

	x mln m ³	%
Wereld ¹⁾	141	—
ITTO-producentenlanden ²⁾	131	100
w.v. Zuidoost Azië	92	70
Latijns Amerika	28	21
Afrika	11	9

¹⁾ Gemiddeld in de periode 1988-1990 volgens de FAO

²⁾ In 1990 volgens de ITTO

Bij commerciële houtoogst past men namelijk over het algemeen geen kaalkap toe maar selectieve kap, waarbij slechts één of enkele bomen per hectare worden verwijderd. Met andere woorden de "11%" slaat op kubieke meters en het zegt op zichzelf niets over hectares.

Uit tabel 2 blijkt dat ITTO-leden 93% van de wereldproduktie van tropisch zaag- fineerhout voor hun rekening nemen. Veruit het grootste gedeelte van deze produktie van ITTO-landen vindt plaats in Zuidoost Azië (70%) gevolgd door Latijns Amerika (21%) en Afrika (9%). In Zuidoost Azië zijn het vooral Maleisië (40 mln m³), Indonesië (28 mln m³) en India (18 mln m³) die rondhout produceren.

In Latijns Amerika is Brazilië veruit de grootste producent (23 mln m³) en in Afrika Kameroen (3 mln m³) en Ivoorkust (3 mln m³).

Export van rondhout

Tabel 3 laat zien dat de ITTO-producentenlanden gemiddeld slechts 17% van de rondhoutproduktie exporteren. De producentenlanden in Zuidoost Azië zitten precies op dit gemiddelde terwijl de Latijns Amerikaanse landen met 4% slechts en zeer klein deel van de geproduceerde hoeveelheid rondhout uitvoeren.

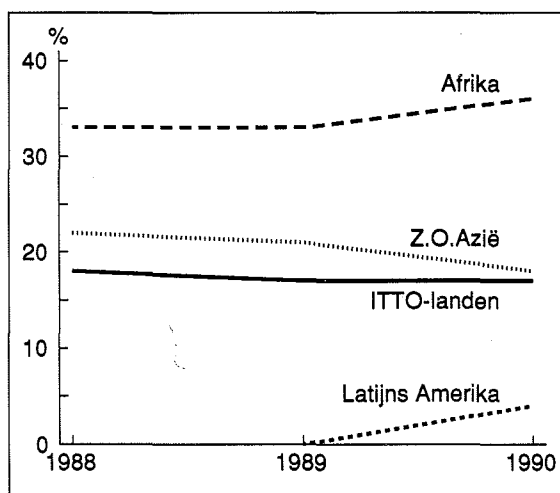
De Afrikaanse landen daarentegen voeren veel meer dan gemiddeld hun zaag- en fineerhout uit (36%).

De afgelopen jaren is de export (uitgedrukt als percentage van de produktie) licht gedaald (zie figuur 1). Wat opvalt is dat de daling in Zuidoost Azië groter is dan het gemiddelde. Afrika exporteert als enige continent een steeds groter deel van de rondhoutproduktie.

De verwerking van rondhout in producentenlanden

Zoals tabel 3 al liet zien blijft een groot deel van de produktie van tropisch zaag- en fineerhout in de producentenlanden. Wat daar met dit hout gebeurt laat tabel 4 zien.

Uit tabel 4 blijkt dat de producentenlanden het rondhout hoofdzakelijk tot gezaagd hout verwerken, op enige afstand gevolgd door triplex.

Figuur 1 De export van tropisch rondhout als percentage van de produktie (1990)

Naar verhouding wordt een kleine hoeveelheid rondhout in fineer omgezet.

Verder blijkt dat Zuidoost Azië voor zowel gezaagd hout, fineer als triplex de hoogste produktiecijfers kent, gevolgd door Latijns Amerika. In Afrika wordt, zoals eerder geconstateerd, slechts weinig rondhout verder verwerkt en relatief veel geëxporteerd.

In Zuidoost Azië zijn het vooral India, Indonesië en Maleisië die het gezaagde hout produceren. Het triplex wordt vooral door Indonesië geproduceerd. Dit land heeft maar liefst driekwart van de wereldproduktie van tropisch triplex in handen.

Brazilië verzorgt in Latijns Amerika het leeuwedeel.

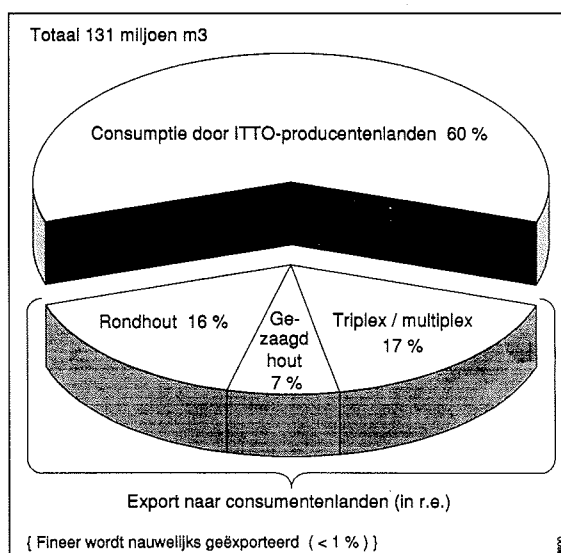
Tabel 3 Produktie van tropisch zaag- en fineerhout naar bestemming (1990)

	Produktie		Netto-export		Berekende binnenlandse consumptie	
	x mln m ³	%	x mln m ³	%	x mln m ³	%
Totaal ITTO-producentenlanden	131	100	22	17	109	83
w.v. Zuidoost Azië	92	100	17	18	75	82
Latijns Amerika	28	100	1	4	27	96
Afrika	11	100	4	36	7	64

Tabel 4 Produktie van gezaagd hout, fineer en triplex van tropisch hout door ITTO-producentenlanden (1990)

	gezaagd hout		fineer		triplex	
	x mln m ³	%	x mln m ³	%	x mln m ³	%
Totaal ITTO-producentenlanden	39	100	2	100	13	100
w.v. Zuidoost Azië	28	72	1	50	11	85
Latijns Amerika	9	23	1	50	2	15
Afrika	2	5	0	0	0	0

Figuur 2
Besemming van het door ITTO-producenten-landen geproduceerde tropische hout (1990)

deel van de produktie van zowel gezaagd hout, fineer als triplex.

De landen Kameroen en Ivoorkust zijn de landen waar het grootste gedeelte van de Afrikaanse produktie van gezaagd hout wordt gerealiseerd. Tabel 5 laat zien dat Zuidoost Azië een groot deel van het internationaal verhandelde tropisch ge-

zaagde hout, fineer en triplex exporteert. Wat verder opvalt is dat Maleisië bijna 70% van de wereldexport van gezaagd tropisch hout voor zijn rekening neemt en dat Indonesië met 85% de belangrijkste exporteur van tropisch triplex in de wereld is.

Uit tabel 6 blijkt dat van al het geproduceerde tropische hout meer dan de helft (60%) door de producentenlanden wordt gebruikt! Zuidoost Azië en Afrika exporteren meer dan het gemiddelde en Latijns Amerika exporteert veel minder dan het gemiddelde. Tropische landen gebruiken dus het grootste deel van door hen geoogst zaag- en fineerhout zelf!

In figuur 2 is te zien hoe de export naar consumentenlanden is verdeeld over de verschillende houtprodukten.

Consumptie van tropisch hout

Van de 53 mln m³ r.e. tropisch hout die de ITTO-producentenlanden naar consumentenlanden in de vorm van rondhout, gezaagd hout, fineer of triplex exporteerden is 46 mln m³ r.e. door ITTO-consumentenlanden ingevoerd. Het verschil (7 mln m³) is het hout dat naar consumentenlanden is geëxporteerd die niet lid zijn van de ITTO. Voor alle duidelijkheid: de totale hoeveelheden tropisch hout in tabel 7 zijn uitgedrukt in m³ r.e.

Uit tabel 7 blijkt dat de EG bijna 30% van de totale wereldinvoer van tropisch zaag- en fineerhout voor z'n rekening nam, terwijl landen in Azië ruim 60% importeerden. Als deze invoer gerelateerd wordt aan de totale tropisch houtproduktie (tabel 1) dan bedragen deze percentages respectievelijk 1% en 2%.

Binnen de EG is Frankrijk de grootste importeur gevolgd door het Verenigd Koninkrijk.

Nederland komt op de derde plaats, gevolgd door Italië en de BRD. Opvallend is dat Frankrijk en Italië een groot deel van het tropische hout importeren in de vorm van rondhout (resp. 46% en 38%). Dit is eens te meer opvallend omdat bij de twee andere „grote” importeurs van tropisch hout, Nederland en het Verenigd Koninkrijk, slechts een zeer klein deel van de import bestaat uit rondhout (resp 6% en 2%). Deze landen laten dus een grotere meerwaarde „achter” in het land van herkomst.

In Azië is Japan veruit de grootste importeur, op afstand gevolgd door Zuid-Korea. Beide landen importeren het grootste gedeelte van hun import in de vorm van rondhout.

Het is opvallend dat de invoer van China voor maar liefst 85% uit triplex bestaat, waarmee China na Japan en de USA de grootste importeur van tropisch triplex in de wereld is!

Overigens is Thailand een ander Aziatisch land dat zich de laatste jaren tot een belangrijke importeur van tropisch hout heeft ontwikkeld. Omdat het land bij de ITTO als producentenland staat geregistreerd, zijn de gegevens van dit land apart in tabel 7 vermeld. Thailand is de grootste

Tabel 5 De export van tropisch gezaagd hout, fineer en triplex

	gezaagd hout		fineer		triplex	
	x mln m³	%	x mln m³	%	x mln m³	%
Totaal ITTO-producentenlanden	8	100	1	100	9	100
w.v. Zuidoost Azië	6	75	1	100	9	100
Latijns Amerika	1	12,5	0	0	0	0
Afrika	1	12,5	0	0	0	0

Tabel 6 Bestemming van het geproduceerde tropische zaag- en fineerhout¹⁾

Herkomstland	Productie		Bestemming			
			Producenten landen ²⁾		Consumenten landen	
	x mln m³	%	x mln m³	%	x mln m³	%
Totaal ITTO-producentenlanden	131	100	78	60	53	40
w.v. Zuidoost Azië	92	100	46	50	46	50
Latijns Amerika	28	100	27	96	1	4
Afrika	11	100	5	45	6	55

¹⁾ In rondhoutequivalenten (r.e. gezaagd hout = 1,82; r.e. fineer = 1,9; r.e. triplex = 2,3)

²⁾ Dit betreft zowel het hout dat NIET wordt geëxporteerd, maar ook het hout dat van het ene produktieland naar het andere wordt geëxporteerd!

Tabel 7 Import tropisch hout door ITTO-consumentenlanden (1990)

	Rondhout		Gezaagd hout		Fineer		Triplex		Totaal in r.e. ²⁾	
	x 1000 m ³	%	x 1000 m ³	%	x 1000 m ³	%	x 1000 m ³	%	x 1000 m ³	%
totaal	18629	100	5835	100	426	100	6807	100	45714	100
EG	3415	18,3	3302	56,6	248	58,2	1504	22,1	13355	29,2
w.v. BRD	356	1,9	410	7,0	91	21,4	161	2,4	1645	3,6
Frankrijk	937	5,0	472	8,1	31	7,3	260	3,8	2452	5,4
Italië	802	4,3	399	6,8	70	16,4	39	0,6	1750	3,8
Nederland	110	0,6	675	11,6	11	2,6	274	4,0	1989	4,4
Verenigd Koninkrijk	37	0,2	497	8,5	13	3,1	560	8,2	2254	4,9
Overig	1173	6,3	849	14,6	32	7,5	210	3,1	3262	7,1
Azië	15031	80,7	2041	35,0	135	31,7	4072	59,8	28367	62,1
w.v. China	151	0,8	73	1,3	5	1,2	721	10,6	1951	4,3
Japan	11321	60,8	1375	23,6	117	27,5	2810	41,3	20508	44,9
Zuid Korea	3559	19,1	583	10,0	13	3,1	541	7,9	5889	12,9
Overig	0	0,0	10	0,2	0	0,0	0	0,0	18	0,0
U.S.A.	13	0,1	204	3,5	22	5,2	1074	15,8	2896	6,3
Overig	170	0,9	288	4,9	21	4,9	157	2,3	1095	2,4
Thailand ¹⁾	1847		1489		2		20		4606	

¹⁾ Thailand staat bij de ITTO geregistreerd als "producentenland"

²⁾ r.e. = rondhoutequivalenten (r.e. gezaagd hout = 1,82, r.e. fineer = 1,9, r.e. triplex = 2,3)

importeur van gezaagd tropisch hout in de wereld geworden! In totaal importeert het ongeveer evenveel tropisch hout als de twee grootste importeurs in de E.G. (Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk) gezamenlijk!

Afsluitend.....

De door de ITTO verzamelde statistieken geven duidelijk weer hoe het is gesteld met de handel van tropisch hout in de wereld. Daarover nog een aantal opmerkingen:

Bij de discussies over het tropisch regenwoud is het belangrijk om in het oog te houden dat via (eenzijdige) handelsmaatregelen van consumentenlanden slechts ten hoogste 40% van de kap van tropisch zaag- en fineerhout kan worden beïnvloed (zie tabel 6). Op de totale kap in tropische bossen is deze export slechts 4% (53 mln m³ op de 1300 mln m³- tabel 1).

Overigens zijn wij van mening dat een boycot van tropisch hout een averechts effect zal hebben op het ontbossingstempo in de tropen. Ten eerste omdat de commerciële houtoogst voor een zeer klein deel verantwoordelijk is voor de ontbossing in de tropen. Daarnaast omdat bos dat geen inkomen genereert voor de eigenaar over het algemeen plaats moet maken voor landgebruiksvormen die wél geld opleveren, zoals bijvoorbeeld (tijdelijke) landbouw en grootschalige veeteelt. In het geval dat een boycot resulteert in een drastische teruggang van de oogst van tropisch hout, zullen mensen die nu leven

van oogst, transport, verwerking, etc. gedwongen worden naar alternatieve werkgelegenheid te zoeken. Dit betekent voor een deel van hen het kappen van bos om op de vrijgekomen ruimte landbouw te bedrijven.

- Het feit dat Thailand zoveel tropisch hout importeert (tabel 7) onderstreept eens te meer het feit dat bij de discussies over het voortbestaan van het tropisch regenwoud niet uit het oog moet worden verloren dat de producentenlanden bij een toenemende ontwikkeling steeds meer hout zelf gaan gebruiken.

- Als consumentenlanden ervoor kiezen om via de handel in tropisch hout invloed op het beheer van het tropisch bos uit te oefenen (b.v. door een boycot in te stellen), dan is het belangrijk van te voren te realiseren wat de omvang van de invloed is die zij via de handelskanalen kunnen uitoefenen als daadwerkelijk een boycot wordt ingesteld. Daarbij telt dan alleen de totale omvang van de handelsstroom aan tropisch hout. Grootheden als "import per hoofd van de bevolking" zijn daarbij minder relevant. Tabel 7 laat dan ook heel duidelijk zien dat landen als Japan, Zuid-Korea, Thailand, Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk via handelskanalen veel meer invloed hebben op de producentenlanden dan Nederland.

Dat neemt niet weg dat Nederland door de hoge import per hoofd van de bevolking een actieve rol kan spelen om het tot stand komen van beter beheer van tropische regenwouden te bevorderen. Maar via een boycot zullen wij dat doel niet bereiken.

Ir. R.C. de Boer